

راهنمای خواندن و فعالیت‌های کتاب

یک دقیقه صبر کن

«یک دقیقه صبر کن»

نویسنده و تصویرگر: یویی مورالز

مترجم: مینا پورشعبانی

ناشر: مبتکران

گروه سنی: ۳-۶ و ۷-۹ سال

این کتاب یک کتاب تصویری است. داستان این کتاب، درباره‌ی مادر بزرگی است که یک روز صبح از خواب برمی‌خیزد تا کارهای روزانه‌اش را شروع کند. اما صدای زنگ را می‌شنود. کسی که پشت در خانه است، آقای کالورا، نماد مرگ، است که آمده تا او را با خود به دنیای مردگان ببرد.

اما سرزندگی، شادی و عشق مادر بزرگ به زندگی و فعالیت‌های روزمره‌اش و همین‌طور علاقه‌ای که به نوه‌هایش دارد، سبب می‌شود تا آقای کالورا نه تنها او را با خود نبرد بلکه در آماده کردن وسایل پذیرایی از مهمان‌ها به مادر بزرگ کمک کند و با جشن و شادی او و نوه‌هایش همراه شود.

آقای کالورا یا Senōr Calavera در زبان اسپانیایی به معنی «آقای جمجمه» است. این جمجمه که با کله‌قند ساخته می‌شود، نماد روز مردگان در کشور مکزیک است. روز مردگان، یک روز تعطیل رسمی در مکزیک است. در این روز، مردم به یاد دوستان و اعضای خانواده‌ی از دست‌رفته‌ی خود نیایش می‌کنند. روز مردگان در این کشور در روز ۳۰ اکتبر برگزار می‌شود.

کالاورا و گل همیشه‌بهار دو نماد روز مردگان هستند. مردم در این روز با کالاورا، گل همیشه‌بهار و خوراک‌های ویژه به عنوان هدیه برای درگذشتگان خود، به مزار آن‌ها سر می‌زنند.

در فرهنگ بسیاری از کشورهای دیگر جهان نیز روزی در سال برای بزرگداشت مردگان وجود دارد. در کشور ما، آخرین جمعه‌ی سال به گرمی‌داشت درگذشتگان اختصاص دارد. پیشینه‌ی مراسم روز مردگان در مکزیک به فرهنگ‌های ناشناخته‌ی دوران گذشته برمی‌گردد. مکزیک‌ها از ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ سال پیش تاکنون این مراسم را برگزار می‌کنند.

آن‌ها بر این باورند که روان درگذشتگان، در روز مردگان به خانه‌های عزیزانشان برمی‌گردند و از روح خوراکی‌هایی که برای‌شان آماده شده می‌خورند، به موسیقی مورد علاقه‌شان گوش می‌کنند، با اسباب‌های مورد علاقه‌شان کار یا بازی می‌کنند و از آنچه خانواده برای‌شان آماده کرده‌اند، لذت می‌برند و می‌روند.

شب، هنگامی که ارواح درگذشتگان به خانه‌های خود در دنیای پس از مرگ برمی‌گردند، افراد خانواده، از خوراک‌هایی که درست کرده بودند می‌خورند.

در این هنگام، یکی از محبوب‌ترین هدیه‌هایی که اعضای یک خانواده به یکدیگر می‌دهند، مجسمه‌های شکری است که آن‌ها را با چیزهای رنگی تزئین کرده‌اند و نام یکدیگر را روی آن نوشته‌اند. کالاورا یا مجسمه‌ی شکری، به ویژه برای کودکان بسیار جذاب است.

این کتاب برای کودکان پیش دبستانی و سال‌های اول دبستان مناسب است. در «یک دقیقه صبر کن»، کودکان با شمارش اعداد از ۱ تا ۱۰، به دو زبان فارسی و انگلیسی آشنا می‌شوند و موضوع مرگ و درهم تنیدگی آن با زندگی نیز به گونه‌ای بسیار ظریف و همراه با شادی و تحرک فراوان در آن مطرح می‌شود.

معمولا ما با کودکان درباره‌ی مرگ گفت‌وگو نمی‌کنیم و فکر می‌کنیم با این روش از آن‌ها در برابر افکار ناخوشایند حفاظت می‌کنیم. اما واقعیت این است که کودکان در قصه‌ها، برنامه‌های تلویزیونی، خبرها و حتی با دیدن پرنده‌ای که در راه افتاده و مرده است، با مرگ روبه‌رو می‌شوند. آن‌ها به این موضوع فکر می‌کنند، هر چند ممکن است در این مورد با ما سخن نگویند یا شاید این ما هستیم که نمی‌خواهیم در مورد آن با کودکان صحبت کنیم.

بسیار طبیعی است که کودکان درباره‌ی مرگ کنجکاو باشند و بخواهند بیشتر بدانند. واکنش‌هایی هم که کودکان مختلف نسبت به وقوع مرگ نشان می‌دهند بسیار متفاوت است. آن‌ها ممکن است خشمگین شوند، در زمان‌ها و موقعیت‌های خاص واکنش نشان دهند، در بازی‌های‌شان ردپایی از احساس‌شان بروز دهند یا این‌که اصلا هیچ واکنشی نشان ندهند.

به یاد داشته باشید که کودکان کم‌کم با یک موضوع ناراحت‌کننده مانند مرگ کنار می‌آیند. گاهی ماه‌ها یا سال‌ها طول می‌کشد تا مرگ کسی را بپذیرند و با آن کنار بیایند.

کودک باید بداند که مرگ یک پدیده‌ی طبیعی است. خوب است هنگام گفت‌وگو با کودک در این باره، این‌طور شروع کنیم: «من فکر می‌کنم مرگ...»، یا «من اعتقاد دارم که مرگ... و بعضی‌ها هم اعتقاد دیگری دارند». به این ترتیب کودک خواهد فهمید که بزرگسالان همه چیز را نمی‌دانند و این تنها دیدگاه شماست که با او در میان گذاشته می‌شود.

برای توضیح مرگ عزیزان به کار بردن جمله‌هایی مانند «پدربزرگ برای همیشه خوابیده»، «عمو به سفر طولانی رفته» یا «مادربزرگ از پیش ما رفته»، در کودک بیشتر از درک واقعیت، ایجاد ترس و ابهام می‌کند و ممکن است سبب بهانه‌جویی در کودک شود.

برای نمونه ممکن است پدر کودک به سفر رود و کودک پیوسته بی‌قراری کند، چون ممکن است فکر کند که پدر مانند عمو به سفر رفته و دیگر برنمی‌گردد. یا وقتی که خاله‌ی عزیز کودک می‌خواهد به خانه‌ی خودش برود، کودک می‌ترسد که مبادا مانند مادربزرگش برود و دیگر برنگردد. یا حتی ممکن است کودک هنگام خواب بهانه بگیرد و بگوید که نمی‌خواهد بخوابد چون پدربزرگش برای همیشه خوابیده و دیگر بیدار نشده است.

کودکان نمی‌توانند حجم زیادی از اطلاعات را درک کنند. به همین دلیل بهتر است به آن‌ها با جمله‌های ساده و کوتاه توضیح دهید و از واژه‌های مشخص استفاده کنید. مثلاً بگویید: «کسی که مرده مثل این است که خوابیده ولی دیگر نفس نمی‌کشد و قلبش

کار نمی‌کند.»

اجازه دهید کودک پرسش‌های خود را مطرح کند، حتی اگر سوال‌های تکراری بپرسد یا شکیبایی به او پاسخ دهید و فکر نکنید پاسخ شما کافی نبوده است. این عادت کودکان است که یک سوال را بارها بپرسند.

کتاب‌ها فرصت بسیار خوبی را فراهم می‌کنند تا با کودکان درباره‌ی موضوع‌های مختلف صحبت کنیم. کتاب «یک دقیقه صبر کن»، یک کتاب چندمنظوره است که کودکان افزون بر آشنایی با موضوع مرگ با شیوه‌ای سرشار از شادی و سرزندگی، با سنتی از فرهنگ کشور دیگر و با اعداد از یک تا ۱۰ به دوزبان فارسی و انگلیسی آشنا می‌شوند.

این کتاب این فرصت را به شما می‌دهد تا درباره‌ی رابطه‌ی میان مادر بزرگ و نوه‌ها یا رابطه‌ی کودک شما با پدر بزرگ و مادر بزرگش گفت‌وگو کنید.

چگونه کتاب را بخوانیم:

● خواندن کتاب را از روی جلد شروع کنید. کودک را تشویق کنید به تصویر روی جلد نگاه کند. از او بپرسید که به نظرش این کتاب درباره‌ی چیست؟

● نام کتاب، نام نویسنده و تصویرگر را از روی جلد بخوانید.

● هنگام خواندن داستان، پیوسته کودک را به دیدن تصاویر و

شمردن اشیای درون صفحه تشویق کنید. از او بخواهید سعی کند توضیح دهد مادر بزرگ دارد در هر صحنه چه کار می‌کند.

● هنگام خواندن، در جایی که به عدد مربوط به آن صفحه می‌رسید آن را واضح‌تر و با صدای بلندتری بخوانید تا توجه کودک را به خود جلب کنید.

● این کتاب، کتابی پیش‌بینی‌پذیر است. یعنی دارای ترجیع‌بند تکرار شونده است. کودک پس از یک بار خواندن آن را می‌آموزد و هنگام خواندن می‌تواند با شما تکرار کند.

● در جاهایی از داستان پس از به پایان رساندن یک صفحه و پیش از ورق زدن، می‌توانید از خواندن بازایستید و از کودک بخواهید حدس بزند که در صفحه‌ی بعد چه رخ خواهد داد. این کار سبب می‌شود توانایی استدلال و منطق و در عین حال تخیل در کودک تقویت شود، او را با موضوع بیشتر درگیر می‌کند و روی کتاب و موضوع آن بیشتر تمرکز می‌کند.

● می‌توانید از کودکان درباره‌ی آقای کالورا بپرسید. از آن‌ها بپرسید به نظرشان آقای کالورا کیست و مادر بزرگ را کجا می‌خواهد ببرد. اگر پاسخ را نمی‌دانستند فقط به آن‌ها بگویید که آقای کالورا مرگ است.

اجازه دهید اگر مایل هستند پرسش کنند و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

● دقت کنید گربه‌ی مادر بزرگ در تمام صفحات دیده می‌شود.

او مراقب کالاورا است و نمی‌خواهد که مادر بزرگ برود، زیرا او مادر بزرگ را دوست دارد و موقع رفتن کالاورا، تا دم در او را بدرقه می‌کند. گربه در صفحه‌ی آخر بسیار شاد است که مادر بزرگ نرفته و چهره‌ی مادر بزرگ نیز با شادی که در صورتش دیده می‌شود و این که دارد چشمک می‌زند، نشان از پیروزی او بر مرگ دارد.

در هر صفحه از کودک بخواهید گربه را پیدا کند و بپرسید که او چه می‌کند؟

پس از خواندن گفت‌وگو کنید:

- پس از خواندن کتاب و انتقال حس شادی و هیجان و تحرک داستان به کودک، فرصت خوبی است تا درباره‌ی موضوع مرگ با کودکان صحبت کنید. از او نخواهید که از مرگ نترسد. به او اجازه دهید تا آزادانه صحبت یا پرسش کند.
- درباره‌ی سنت کالاورا در مکزیک برای کودک توضیح دهید. توضیح را مناسب با سن کودک خود تنظیم کنید. می‌توانید برای کودکان بزرگ‌تر جزئیات بیشتری را بگویید و حتی از آن‌ها بخواهید که با همدیگر در فرهنگنامه‌ها یا اینترنت درباره‌ی این موضوع جست‌وجو کنند.

- به یاد داشته باشید که کودکان مکزیکی در یک روز پر از جشن و گل و خوراکی‌های خوشمزه با موضوع مرگ آشنا می‌شوند و جمعه‌های شگری که دریافت می‌کنند را بسیار دوست دارند.

بنابراین می‌توان موضوع مرگ را نه با ترس و اندوه بلکه با شادی و هیجان به کودکان معرفی کرد.

- درباره‌ی رابطه‌ی کودک با مادر بزرگ‌هایش صحبت کنید. کودک را تشویق کنید تا تجربه‌های خوشایندی را که با مادر بزرگش داشته برای شما بگوید.

- از او بپرسید به نظرش چرا آقای کالاورا مادر بزرگ را با خود نبرد؟ نظر کودک را بشنوید و دیدگاه خودتان را هم برایش بگویید و نشان دهید که عشق، شادی، امید و شور زندگی است که بودن را برای ما معنا می‌بخشد.

- از کودک بپرسید کدام بخش از داستان را بیشتر از همه دوست داشته است؟

فعالیت‌های پیشنهادی:

عدداً آموزی و بازگو کردن داستان:

- این یک کتاب عددآموز است و می‌توان بارها آن را خواند. از بار دوم که کتاب را می‌خوانید کودک را تشویق کنید تا عدد مربوط به هر صفحه را پیش از آن که شما آن را بخوانید بگوید.

- اگر کودک، شمارش را می‌داند می‌توانید همان بار اول از کودک بخواهید عدد مربوط به هر صفحه را حدس بزند. به این ترتیب کودک کم‌کم روند داستان را که اضافه شدن اعداد

است درمی‌یابد. در هر صفحه مادر بزرگ اعداد را به فارسی و آقای کالاورا آن را به انگلیسی می‌گوید.

● در پیوست، برگه‌ی فعالیت‌ها با شکل‌هایی زیادشونده (از یک تا ۱۰) قرار داده شده‌اند. شکل‌ها بر اساس روند داستان گزینش شده‌اند: برای نمونه یک بار جارو زدن، دو قوری چای دم کردن و ...

با کمک کودکان اعداد و شکل‌ها را رنگ آمیزی و با قیچی از هم جدا کنید. کارت شکل جارو را روی میز یا زمین بگذارید. از کودک بخواهید که عدد ۱ فارسی را بالای آن قرار دهد و به همین ترتیب ادامه دهید. قوری، ۲، ذرت، ۳، میوه، ۴ و ... هر بار اشیاء را با دست نشان دهید و از کودک بخواهید که بشمارد. برای مثال در کارت پنیر که ۵ است بشمارد: یک پنیر، دو پنیر و ... و سپس عدد ۵ را بالای آن قرار دهد. به این ترتیب کودک شمارش را می‌آموزد و با شکل اعداد آشنا می‌شود.

سپس می‌توانیم با اعداد انگلیسی هم همین کار را انجام دهیم. در ابتدا ممکن است کودک به کمک شما نیازمند باشد اما به تدریج شکل اعداد را یاد می‌گیرد و بدون یاری شما عددهای فارسی و انگلیسی را پیدا می‌کند و در بالا و پایین شکل‌ها می‌گذارد.

● بازگو کردن داستان پس از خواندن کتاب یکی از فعالیت‌های بسیار مهم است که به تقویت توانایی کودک در بیان واژه‌ها و پیدا کردن روند منطقی رویدادهای داستان کمک می‌کند. این کار را می‌توانید با کارت‌ها انجام دهید.

این فعالیت را می‌توانید در یک روز دیگر انجام دهید تا برای

کودک تکراری نشود.

برای انجام این فعالیت به کودک کمک کنید. برای مثال بگویید: «مادر بزرگ گفت الان با تو می‌آیم فقط صبر کن یک بار خانه را جارو بزنم». سپس عدد ۱ را بردارید روی زمین یا میز بگذارید و بعد کارت جارو را بردارید و زیر عدد یک قرار دهید و ادامه دهید: «آقای کالاورا یادش آمد که امروز وقت دارد و تصمیم گرفت منتظر بماند. آقای کالاورا شمرد ONE.» سپس کارت عدد ۱ به انگلیسی را زیر کارت جارو قرار دهید و از کودک بخواهید که حالا او داستان را به یاد آورد و با کارت‌ها به همین ترتیب ادامه دهد.

اگر این فعالیت را با چند کودک انجام می‌دهید برای انتخاب هر کارت نوبت را به یکی از کودکان بدهید.

● در هر بسته شکل یک ماسک از سر کالاورا گذاشته شده است. کاغذ را با کمک کودک روی یک مقوای ضخیم‌تر بچسبانید. از کودک بخواهید صورت کالاورا را رنگ کند. سپس دور صورت را ببرید و در جاهایی که علامت × هست سوراخی برای بستن کش یا نخ ایجاد کنید. جای چشم‌ها را نیز ببرید. می‌توانید چیزهای تزئینی دیگری نیز روی ماسک آویزان کنید یا بچسبانید. با استفاده از پولک، دکمه یا وسایل دورریز برای ماسک گوشواره درست کنید.

هنگامی که شما یا کودک می‌خواهید اعداد را به انگلیسی بشمارید می‌توانید ماسک کالاورا را به صورت خود بزنید.

بهتر است از ماسک در فعالیت‌های پس از خواندن کتاب استفاده کنید.

آشنایی با کشور مکزیک: (برای کودکان دبستانی)

● همراه با کودکان، کشور مکزیک را از روی نقشه جهان پیدا کنید. درباره‌ی این که مکزیک در کدام قاره است و چه کشورها یا دریاهایی در همسایگی آن قرار دارند گفت‌وگو کنید.

● کودک را تشویق کنید درباره‌ی مهم‌ترین محصولات مکزیک اطلاعاتی به دست آورد. در این زمینه می‌توانید از فرهنگنامه‌ها یا اینترنت استفاده کنید.

● بکشید همراه با کودک درباره‌ی این‌که چطور شکلات ساخته می‌شود، اطلاعاتی به دست آورید.

● از کودک پرسید چه نوع شکلاتی را از همه بیشتر دوست دارد؟

● همراه با کودک درباره‌ی مهم‌ترین کشورهای صادرکننده‌ی کاکائو اطلاعاتی گردآوری کنید.

● از کودک پرسید آیا می‌داند مردم مکزیک به چه زبانی سخن می‌گویند؟ (پاسخ: اسپانیایی)

توجه: برخی از فعالیت‌ها درباره‌ی آشنایی با کشور مکزیک را می‌توانید با تشخیص خود با کودکان پیش‌دبستانی نیز انجام دهید.